

Gerbiamas Ministre,

Lietuvos masažuotojų bendruomenės vardu sveikiname tapus Sveikatos ministru. Linkime kantrybės, išminties priimant sprendimus ir sėkmės vadovaujant vienai svarbiausių Lietuvos žmonių bei valstybės gerovės sričių.

Lietuvos masažuotojų vardu kreipiamės į Jus, prašydami pagal kompetenciją imtis veiksmų, sprendžiant tiek masažuotojų bendruomenei, tiek ir šios bendruomenės narių klientams svarbius klausimus.

1. Dėl galimybės Lietuvoje teikti masažo paslaugas

Lietuvos žmonių sveikata – vienas svarbiausių Lietuvos valstybės strateginių tikslų. Masažas, kurio poreikis nuolat auga, yra svarbi priemonė šiam tikslui siekti.

Lietuvoje masažas, kaip terapinė paslauga, turi tvirtą istoriją bei teisinį pagrindą. Deja, susiklostė situacija, jog Lietuvoje formaliai pripažįstamas tik terapinis (pagal tikslą – gydomasis) masažas, t. y. asmens sveikatos priežiūros paslauga. Tačiau masažas yra svarbi ne tik gydymo, bet ir prevencinė priemonė, kaip sveikatingumo didinimo sektoriaus dalis (remiantis Pasaulinio sveikatingumo institutu, sveikatingumas suprantamas, kaip aktyvios žmogaus pastangos per sąmoningai pasirinktus veiksmus, sprendimus ir gyvenimo būdą, siekti holistinės sveikatos, t. y. kalbama ne apie asmens sveikatos priežiūros paslaugų sektorių, o sveikatingumo sektorių, kuomet žmogus aktyviai siekia nesusirgti).

Taip atsitiko, kai 2019 m. spalio 8 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1148. buvo patvirtinta Lietuvos medicinos norma MN 165:2019 „Masažuotojas“, kur buvo apibrėžta, jog „masažas – moksliskai pagrįsta **terapinė**

priemonė, kurios metu dozuotai mechaniškai ar refleksiškai manipuluojama (fizinis kontaktas rankomis, spec. įrankiais ar aparatais) kūno audiniais“. *Taigi, vadovaujantis šia norma, masažu Lietuvoje tapo pripažįstamas tik gydomasis masažas.*

Nors toks masažo apibrėžimas buvo įtvirtintas tik sveikatos apsaugos ministro įsakymuose, ne gydomųjų masažų paslaugą teikiantiems specialistams tai apribojo galimybes vykdyti veiklą, nors tokio pobūdžio apribojimai galimi tik įstatymu: Valstybinė mokesčių inspekcija nustojo išduoti individualios veiklos pažymas norintiems užsiimti masažų kabinetų veikla (Fizinės gerovės užtikrinimo veikla 96.04, EVRK 2 red.), Lietuvos teismuose bet koks masažas tapo pripažįstamas gydomuoju masažu, o kartu ir sveikatos priežiūros paslauga. Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) specialistai sprenddami susiklosčiusią situaciją siūlo masažo paslaugos nevadinti masažo paslauga ir dirbti remiantis grožio paslaugos reglamentavimu, nors tai ir neatitinka paslaugos esmės.

Lietuvos masažuotojų asociacijos (toliau – LMA) raginimai spręsti kilusią problemą kol kas nesulaukė realaus SAM veiksmo. LMA iniciatyva 2020 m. birželio 13 d. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijoje (toliau – EIM) buvo surengta tarpžinybinė diskusija, kurioje dalyvavo SAM, EIM, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM) ir LMA atstovai. Po posėdžio EIM ir ŠMSM pateikė savo išvadas (priedai Nr. 01, 02 ir 03), kuriomis paragino SAM spręsti susidariusią situaciją ir keisti Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstatymą atsižvelgiant į tai, kad masažo paslauga, ne kaip gydomoji, verslo prasme egzistuoja seniai, bei į tai, kad remiantis **Masažuotojo moduline profesinio mokymo programa (valstybinis kodas B43091501)**, šią programą išklauses masažuotojas turi kompetenciją atlikti ne tik gydomąjį, bet ir klasikinį, segmentinį, kosmetinį, sportinį bei kitus masažus.

Atsižvelgiant į EIM ir ŠMM rekomendacijas, SAM 2020 m. liepos 27 d. surengė posėdį, kuriame ši situacija buvo aptariama dar kartą. Buvo priimtas sprendimas šį klausimą spręsti suformuojant darbo grupę. Iki šios dienos neįvyko nei vienas šios darbo grupės posėdis. Dar daugiau, net ir pripažinus problemas bei būtinybę jas spręsti, teisėkūra ir toliau buvo vykdoma neatsižvelgiant į tai: 2020 m. rugpjūčio 18 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1859 pakeista Lietuvos medicinos norma MN 165:2019

„Masažuotojas“, 2020-12-04 pakeičiamas ASPSP praktikos licencijavimo taisyklių ir ASPSP profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų aprašo patvirtinimo (SAM įsakymas Nr. V-2824), LMA atstovas nėra įtraukiamas į darbo grupę. Papildomos ir alternatyviosios medicinos įstatymo projektui rengti su LMA nebuvo dalinamasi jos atstovaujamai masažuotojų bendruomenei svarbia informacija.

Lietuvos masažuotojų asociacija, suprasdama, kad masažas yra viena švelniausių ir gana saugių paslaugų, tačiau kartu akcentuodama, jog masažo paslaugą sveikatingumo tikslais gali atlikti tik reikiamas masažuotojo kompetencijas turintis, mokslus baigęs specialistas, **siūlo LR teisės aktuose įtvirtinti masažo bei gydomojo masažo terminus ir atverti kelius masažo paslaugų teikimui.** Tai yra labai svarbu siekiant geros Lietuvos žmonių sveikatos. Remiantis tyrimais, masažas yra viena paklausiausių stresą mažinančių bei žmogaus psichoemocinę būklę gerinančių priemonių. Leisti masažuotojams dirbti sveikatingumo srityje vykdant individualią veiklą su pažyma ar pan., yra svarbu ne tik siekiant geros Lietuvos žmonių sveikatos, bet ir ekonominių rezultatų – taip paskatinsime Lietuvos masažuotojus kurti savo darbo vietas Lietuvoje, o ne vykti dirbti į užsienį. **Prašome Jūsų kaip įmanoma greičiau skirti dėmesio sprendžiant šiuos dešimtmečius įsisenėjusius klausimus.**

2. Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigose dirbančių masažuotojų diskriminavimo

LMA ne sykį gavo masažuotojų klausimus, „kokį aukštąjį medicininį mokslą turi įgyti asmens sveikatos priežiūros įstaigose norintis dirbti masažuotojas“. Pastebėtina, jog Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau – ASPI) priimdamos į darbą masažuotojus dažnai nepagrįstai reikalauja, jog jie turėtų „aukštąjį medicininį“ išsilavinimą (VI kategorija, remiantis Lietuvos kvalifikacijų sandara (LTKS)), nors teisės aktai aiškiai numato, kad masažuotojo kvalifikacija (IV kategorija) įgyjama profesinio rengimo centruose, o ne aukštosiose mokyklose.

Remiantis LMA narių bei masažuotojų bendruomenės apklausa, dauguma ASPI įstaigų pažeidinėja reikalavimus masažuotojo darbo valandoms, dalis masažuotojų net

negali išsireikalauti darbo sutarties. Pastebėtina, kad 2015 m. liepos 24 d. SAM įsakymas Dėl Medicininės reabilitacijos įstaigų (padalinių) veiklos specialiųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo Nr. V- 889 numato, jog per vieną darbo dieną (dirbant visu masažuotojo etatu) reikia surinkti 30 masažo balų, kai 1 balas – 8 minutės darbo, t. y. 4 kontaktinio masažo darbo valandos be pertraukų. Šios tvarkos nesilaikoma daugelyje gydymo įstaigų – masažuotojai verčiami dirbti be tinkamų pertraukų ir daugiau valandų nei numatyta, nors už viršvalandžius jiems nemokama.

Įstaigose, kuriose masažuotojai dirba su paralyžiuotais ligoniais, darbo valandų reglamentavimas nėra diferencijuojamas. LMA narių nuomone, toks darbas turėtų būti traktuojamas kaip itin sunkus fizinis darbas ir atitinkamai atlyginamas.

Masažuotojai yra vieni pažeidžiamiausių darbuotojų valstybiniame sveikatos priežiūros sektoriuje. Bijodami prarasti darbo vietą, jie paprastai neturi savo profsąjungų, kurios atstovautų jų interesus bei juos gintų. Pastebėtina, kad 2018 m. pasirašytos „Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos šakos kolektyvinės sutarties“ šalys neaptarė masažuotojų, kaip lygiaverčių asmens sveikatos priežiūros specialistų, interesų.

Prašome užtikrinti neatidėliotiną aukščiau nurodytų problemų sprendimą. Taip pat prašome užtikrinti, kad į klausimų, susijusių su asmens sveikatos priežiūros sistemos darbuotojais, sprendimą būtų įtraukiama ir Lietuvos masažuotojų asociacija, kuri, šiai dienai, yra vienintelė organizacija atstovaujanti Lietuvos masažuotojų interesus.

3. Dėl neaiškios masažuotojų padėties Lietuvos papildomosios ir alternatyviosios medicinos (toliau – PAM) sistemoje

Nuo ateinančių metų liepos 1 d. įsigalioja LR papildomosios ir alternatyviosios medicinos įstatymas (toliau – PAMĮ). Šis įstatymas kelia daug klausimų masažuotojų bendruomenei.

- Kaip masažuotojo profesijos reglamentavimą keičia PAMĮ ir jį lydintys poįstatyminiai teisės aktai?

- Kodėl įstatymo turinys nebuvo derintas su Lietuvos masažuotojų asociacija, nors ji lydintys teisės aktai aptaria tiek veido masažą, tiek kūno priežiūros paslaugas, kurios remiantis LR masažuotojo moduline programa, yra masažuotojo kompetencija.

Kodėl minėtas įstatymas nustato, kad papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros sveikatos rekreacijos srities kūno priežiūros paslaugų, skirtų gerai psichofizinei būklei užtikrinti, grupės paslaugų teikimo licencijai ir papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros sveikatos rekreacijos srities veido priežiūros paslaugų, skirtų gerai psichofizinei būklei užtikrinti, grupės paslaugų teikimo licencijai gauti yra būtinas aukštasis išsilavinimas arba jam lygiavertė aukštojo mokslo kvalifikacija, įgyta baigus nurodytos studijų krypties studijų programą? Įvertinant, kad iki šiol masažuotojo kvalifikacijai buvo pakankamas 4 LTKS lygis (profesinis diplomats) ir nėra jokių pagrindų teigti, jog tokia kvalifikacija yra nepakankama, teigtina, kad toks reikalavimas yra neproporcingas ir turi būti peržiūrėtas.

Fiziniai asmenys, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo teikė atitinkamas PA sveikatos priežiūros paslaugas, bet neatitinka šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nustatytų PA sveikatos priežiūros specialisto profesinės kvalifikacijos reikalavimų, įsigaliojus šiam įstatymui PA sveikatos priežiūros paslaugas gali teikti iki 2024 m. gruodžio 31 d., jeigu jų kompetencija ir profesinė kvalifikacija sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka yra įvertinta ir pripažinta PA sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos vertinimo komisijos. Nuo 2025 m. sausio 1 d. šioje dalyje nurodyti fiziniai asmenys PA sveikatos priežiūros veikla gali verstis tik jeigu jie yra įgiję šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nustatytą profesinę kvalifikaciją.

Prašome užtikrinti, jog PAM įstatymo nuostatose būtų įtvirtinti Lietuvos švietimo sistemą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas atitinkantys ir proporcingi išsilavinimo reikalavimai skirtingų lygių specialistams: terapeutams (ligų diagnozė ir gydymas) – aukštasis išsilavinimas, PAM procedūras pagal PAM terapeuto nustatytą diagnozę atliekantiems specialistams (pvz.: šildymas moksa, masažas, įaliejavimas, taškinis masažas ir pan.) specialistams – profesinis išsilavinimas.

Taigi, aukščiau išvardinti valstybės institucijų veiksmai rodo, jog visais būdais siekiama maksimaliai riboti sveikatingumo masažų veiklą. Prašome užkirsti tam kelią. LMA yra pasiruošusi visokeriopai bendradarbiauti, todėl prašome skirti laiko susitikimui, išklaudyti LMA aktyvo poziciją bei aptarti kilusius klausimus.

PRIEDAI

1. **Priedas 01** EIM raštas „Dėl Lietuvos masažuotojų asociacijos kreipimesi iškeltų masažuotojo veiklos reglamentavimo problemų nagrinėjimo“.

https://masazuotojuasociacija.lt/wp-content/uploads/2021/01/01-priedas-2020-08-19_rastas_masazuot.pdf

2. **Priedas Nr. 02.** 2020 m. rugpjūčio 19 d. pasitarimo dėl masažuotojų veiklos reglamentavimo protokolas. <https://drive.google.com/file/d/1oefMpc9aZ8ZpAB-uRz1QA1KEEFj8qOOq/view>

3. **Priedas Nr. 03.** ŠMSM raštas dėl masažuotojo veiklos reglamentavimo. <https://drive.google.com/file/d/1VdDEwSwoqAEZgZ6DOv8HrbYytQpPCxxs/view>

Pagarbiai

Auksė Bakanienė

Lietuvos masažuotojų asociacijos pirmininkė